

Сищенко Ю. А.

старший викладач кафедри сучасних мов, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), youra61@meta.ua

Давиденко О. Б.

викладач кафедри сучасних мов, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), olena.davydenko@nuos.edu.ua

---

ЗАПОЗИЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглядаються проблеми асиміляції в англійській мові лексики, що запозичена з французької мови, і її вплив на розвиток англійської мови, становлення культури і формування англійського суспільства. У роботі проведений аналіз найцікавіших, з погляду етимології, типів французьких запозичень в англійській мові, наводяться приклади мовних невідповідностей, французьких запозичень різних типів, дається їхнє пояснення з наукового погляду.

Ключові слова: запозичення лексики, походження слів, давньофранцузька мова, англійська мова.

Темі запозичень присвячені праці багатьох дослідників. В різні часи вивченням французьких запозичень в англійській мові займалися численні відомі лінгвісти, в тому числі В. Д. Аракін, Б. О. Ільш, О. І. Смирницький та інші. Актуальність її з часом не втрачається, а навпаки, посилюється, тому що динаміка процесу запозичення зростає. Англійська мова є дуже зручною для такого роду вивчення: за різними оцінками, до 90% її лексики становлять запозичення. У ній вживаються слова з латинської, французької, італійської, іспанської, германських мов, а також арабської, китайської, японської, гінді й багатьох інших.

Проблема, яка виникає у багатьох студентів, це невідповідність написання й вимови слів в англійській мові. Багато слів не піддаються правилам читання або ж незрозуміле їх походження, тому що не можна знайти однокореневе слово-першоджерело. Наприклад, слово *ca(u)ldron* в англійській мові не має інших близьких за змістом форм, і незрозуміле первісне значення цього слова. Але якщо знати, що воно походить від французького *chaudron*, і в нього є однокореневі слова, то стає зрозумілим природа запозичення слова із французької мови: *chaud* (гарячий), *chaudeau* (гаряче підсолоджене молоко), *chaudement* (тепло, гаряче), *chaudière* (котельня), *chauffage* (опалення) тощо.

Проблема полягає у їх походженні з інших мов. У той же час знання англійської мови допомагає студентам у вивченні французької та інших романських мов.

Хоча англійська мова належить до германської групи індоєвропейської сім'ї мов, у ній, за даними з різних джерел, присутні від 55 до 60 відсотків лексики, запозиченої з романських мов. Активна асиміляція почалася ще в першому столітті до н. е. після завоювання Британії військами Юлія Цезаря в 56–54 рр. До цього періоду відноситься лексика, отримана з латині. Наприклад, латинське слово *tabula* – дошка, плита, таблиця; англійське *table*. Латинське *strata via* – пряма, брукована дорога; англійське *street*. Латинське – *vallum* – стіна; англійське *wall*. Латинське – *vinum* – вино; англійське – *wine*. Латинське – *discus* – диск, кругла таріль; англійське – *dish*.

Британія залишалася частиною Римської імперії протягом декількох століть. Однак після ослаблення імперії і її розпаду на дві частини – Західну й Східну імперії – влада римлян послабшала, і в 407 році вони змушені були залишити острів.

Другий і найбільш активний процес «імпорту» французької лексики відбувався в період після Норманського завоювання 1066 р. Варто відзначити унікальність ситуації з поширенням давньофранцузької мови за допомогою представників скандинавських племен, для яких французька мова не була рідною. Нормани характеризуються істориками як люди войовничі й витривалі. Завдяки цим якостям їм удалося завоювати велику частину території сучасної

Франції, яка зараз називається Нормандія. Але згідно з історичними свідченнями, нормани одружувались на місцевих жінках з метою народити майбутніх воїнів і з дитинства навчали своїх синів військовій майстерності. Але розмовляти діти мовою своїх матерів, саме тому майбутні завойовники Британії володіли давньофранцузькою мовою і розповсюджували її на завойовані території. Третій період – це епоха Відродження. У цей час кількість слів, запозичених із французької мови, не є настільки значним. У більшості випадків це слова, що висловлюють поняття, пов'язані з торгівлею, мистецтвом, політикою.

Життя на острові передбачає, тією чи іншою мірою, ізоляцію від іншого цивілізованого світу. Тому більш високорозвинена культура норманів привнесла в англійську мову лексику, що позначала предмети й поняття, які не існували раніше в мовах англів, саксів, бриттів. Це слова, пов'язані з **управлінням державою**: *government, royal, judge, sentence, justice, parliament, prince, feudal, baron, vassal, liege, chivalry, people, nation, power, authority, court, crown*. Лексика, що має ставлення до **озброєння, армії**: *army, regiment, siege, rapier, victory, sergeant, troops, battle, assault*. Слова, що виражають поняття, пов'язані з **релігією, церквою**: *religion, saint, pray, sermon, chapel*. Слова, що увійшли в **юриспруденцію, закони, управління, судочинство**: *case, false, prove, marriage, people, nation, government, power, authority, court, crown*. **Кулінарія**: *cuisine, chef, charlotte, soup, sausage, toast, champagne, roast, omelette, pasty, pastry, dainty*. **Мода, одяг, взуття, парфумерія, аксесуари**: *beret, blouson, cravat, pants, eau-de-cologne*.

Подальші запозичення із французької мови є результатом історико-культурних зв'язків між двома народами. Багато запозичень цього періоду відносяться до галузі культури французької аристократії, до її смаків і звичаїв. Наприклад: *fiancé, machine, coquette, unique, police, chamois*. Також багато слів, які запозичені англійською мовою із французької, увійшли до складу інтернаціональної лексики. До таких слів відносяться: *toilet, elegant, hotel, illumination, extravagant, delicate, miniature, grotesque, naive*.

У словниковому складі англійської мови дуже багато лексики, яка не асимілювалася й у точності зберігає орфографію французької мови, включаючи діакритичні знаки, не властиві англійській мові. Часто такі слова використовуються для додання комічності мови, для сприйняття іншомовного слова як більш престижного.

Tête-à-tête. “I had the pleasure of a delightful **tête-à-tête** with him.”

À la française. “It was an example of business **à la française.**”

Bon appetit. “I want to thank you all for coming to my dinner party, and I’d like to wish you all **bon appetit!**”

À propos (de). It’s **à propos de** party on Friday.

Chef d’œuvre. The painter created one **chef d’œuvre** after another.

Hors d’oeuvre. Soft drinks and **hors d’oeuvres** will be served during the reception and a cash bar will be available.

Soirée. There was never a dinner or **soirée** at the club without him.

Sans. “Four of us, **sans** Martha, shared a bottle of bourbon with Quinn drinking two for each of ours.”

Petite. “To **petite** Cynthia, tall meant anyone much over five-foot seven.”

Prêt-à-porter. “From here and the burgeoning area between Les Halles and place des Victoires, haute couture houses and **prêt-à-porter** boutiques have spread to the Left Bank around St-germain-des-prés.”

Пізніше, а особливо в XIX столітті, із французької мови були запозичені головним чином технічні терміни: *parachute, chassis, chauffeur, fuselage*. Спроби продовжити накопичення запозичень в XX столітті особливого успіху не принесли, тому що потреба в подібних запозиченнях відпала – англійська мова стала самодостатня.

Отже, проаналізувавши історію французьких запозичень в англійській мові, можна зробити висновок, що вплив французького лексичного складу мав не тільки значний ефект на розвиток сучасної англійської мови, але й століттями сприяв становленню культури й формуванню англійського суспільства. Втім, лексична дифузія завжди була обопільною, і значна кількість англіцизмів усе частіше зустрічається у французькій мові, особливо ця

тенденція підсилилася в другій половині XX сторіччя, передусім, у молодіжному середовищі.

Syshchenko Yu. A., Senior Instructor of the Department of Modern Languages, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), youra61@meta.ua

Davidenko O. B., Instructor of the Department of Modern Languages, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), olena.davydenko@nuos.edu.ua

French borrowings in modern English

In the article assimilation problems in English vocabulary, which is borrowed from French, and its influence on English language development, culture establishment and the English society formation are considered. The paper discusses the most interesting, from an etymological point of view, types of French borrowings in the English language, examples of language inconsistencies are shown, French borrowings of different types are provided and their explanation, from a scientific point of view, is given.

Key words: *French borrowings, word origin, the Old French language, English.*